

Hoofden

De ~~zelf~~zelfbestuurders in de onderafdeelingen zijn Poso, Talasa. Een ~~oud~~oud hoofd Reeds voor de tweede maal zelfbestuurder. Met zeer veel invloed. Zoolang deze radja blijft, zal in het landschap Poso alles wel op rolletjes blijven loopen, mits het bestuur den juiste toon blijft vinden ~~om~~ met hem om te gaan. Ontrent een eventueele opvolging meldde ik reeds in een mijner maandrapporten.

Van erfelijkheid in opvolging is hier volgens de adat geen sprake.

De districtshoofden die hier volkshoofden zijn maken bij stemming uit wie hun "Mokole Bangke" is. Dit gebeurt op dezelfde manier als het aanstellen van een "kabosenja" volgens de adat middels stemming der kampong genooten. De meest invloedrijke man zal dus op het moment der vacature de aangewezen opvolger zijn.

A.R.

Dr. Kruyt verklaarde in tegenwoordigheid van den Resident van Aken en mij dat daarvan geen sprake was.

A.R.

Maar had e lange vingers, wat bewezen is.

A.R.

Naar mijn vaste overtuiging zou Wongko, zijn eenige zoon de aangewezen persoon zijn hem op te volgen. Ontrent de bezwaren tegen een opvolging door Sigilipuw, alhoewel persoonlijk overtuigd van zijn bijzondere bekwaamheden, wees ik reeds, in het hier aangehaald rapport, n.a.v. zijn afstamming van een kriegsgevangene der te Taripa.

Mijn insiens is het in het belang van een rustig bestuur zeer wenschelijk Talasa aan te houden of tot aanblijven te bewegen, tot Wongko den leeftijd bereikt heeft om zijn vader op te volgen. Met nadruk wil ik hierbij erop wijzen dat mijn meening ~~hierin~~ hierin afwijkt van die der zending, die naar mijn vaste overtuiging in Sigilipuw gaarne den toekomstige Radja ziet.

De nieuwe ~~hiti~~ hiti Mokole van Poso, kwam door mij niet beoordeeld worden. Zijn voorganger was goed. Toen deze zich, door het huwelijk met de dochter van den radja, tegen de zin van der laatste, onmogelijk maakte, was het noodig hem te verwijderen.

Lore. Kabo. Deze magaoe heeft, wat de finesse van besturen betreft, nog zeer zeker leiding noodig. Dat hij niettegenstaande dit, bereikte wat hij bereikt heeft, deed mij besluiten hem voor te dragen, voor een Koninklijke onderscheiding. Deze ster zal er zeer zeker toe bijdragen in de bergdistricten de hoofden aan te sporen voor het bestuur te werken,

in het belang der bevolking. De gewezen mantri belasting, Tangali, maakte stemming tegen den Magaoe, en is daarom ontslagen. Hij beweerde minstens evenveel aanspraak op het radjaschap te hebben. Ook hier is m.i. de zoon van den Magaoe, die een seer goed leerling heet op de H.I.S., te Poso, en voorbestemd is, naar ik hoorde, naar Makasser voor verder onderwijs gezonden te worden, de aangewezen persoon voor eventuele opvolging-aanbeveling zou het verdiensten bovengenoemde Tangali, die ook een verdienstelijk werker is, in een andere onderafdeeling aan het werk te stellen, zooda hij ook verzocht heeft, in Lore is veel stemming tegen hem, hetgeen in deze primitieve streek wel eens op het ergste uit kan loopen.

Het districtshoofd van Napoe is een afstammeling der vroegere slaven. Vermoedenlijk hierdoor is in Napoe de slavernij mander dan in de beide andere districten van Lore. Hierbij komt nog, dat Abge/ een goed hoofd is, die zijn gezag wel weet te handhaven.

De beste zelfbestuurder der onderafdeeling is ontgenzeggelijk Lapaloge, radja van Oena2. Niettegenstaande de verschillende bestanddeelen waaruit de bevolking in zijn gebied is samengesteld, heeft hij het flair een ieder op zijn wijze zijn wil op te leggen. Begin '29 werd de bestuursassistent in zijn gebied op eigen verzoek ontslagen en geen nieuwe meer aangesteld. Hiervoor mag nu wel eenige compensatie komen, door zijn districtshoofden van goede schrijvers te voorzien, waardoor zij (de districtshoofden) meer vrijheid van beweging krijgen om op tournee te gaan.

De Radja van Todjo is ook iemand van wien mits goed geleid, veel verwacht kan worden. Hij is overtuigd Mohamedaan, hetgeen wel eens aanleiding heeft gegeven tot conflicten met met de zending (door de zendingsschool Matak) Hij is zeer ijverig, maar nog jong. Heeft niging wel wat al te autocratisch op te treden.

Van Zendingzijde vernam ik dat deze man soms zeer abnormaal

Hij wordt voor geestelijk lich-
telijk abnormaal gehouden

*Dez was alomg A.R.
te m...
Res. J. v. A.*

Daar is voor gezorgd door de
alarispositie v/d schrijver te
verbeteren op de begroeting 1931

A.R.

Was dat maar door den Gezag-
bber gedaan dan had deze be-
uurder zich, zooda nu blijkt,
let op nagenoeg ieder gebied
grepen.

Beoord. A.R.
Res. J. v. A.

Inlandsche Assistenten.

In de onderafdeeling zijn twee assistenten te weten Lumanouw voor het landschap Poso en Posuma voor Lore. Tegen laatstgenoemde werden eenige ernstige klachten ingebracht door den vorigen A.R. de Roock. (ongeveer december 1929.) welke door mij ter plaatse werden onderzocht. Van deze aanklacht bleef niet veel over. Vide mijn rapport hierover aan A.R. Poso.

In den tijd dat ik te Poso was kwamen de navolgende werken gereed:
 acht woningen landschapspersoneel
 De van de B.O.W. overgenomen brug in de kota welke werd omgewerkt tot duiker.
 Het A.R. en Ctr. kantoor.
 Het radio station.
 De ijzeren brug bij Pandiri.
 De brug Watoeawoe.
 Het hospitaal te Poso.
 Vier poliklinieken (vide hiervoor.)
 Het radjakantoor te Todjo.
 De radjawoning te Todjo.
 Ook de waterleiding in de hoofdplaats kwam gereed. doch de aansluitingen konden niet geregeld water krijgen. Hoewel nauwkeurige berekeningen aangaven, dat de bron meer dan voldoende capaciteit had. Vermoedelijk is er in de leiding een fout.

Landschapswerken.

Geheel uitgevoerd door den dienst der Landschapswerken.

A.R. *P*

Das gebeurt doch al?
P.
(w. g. p.) v. v. s.

De weg Poso-Tentena werd aanmerkelijk

verbeterd. Toch zal het nog eenigen tijd eisch en alsvorens deze een autoweg genoemd mag worden .

Veeteelt.

Voortsdurend dient streng te worden gelet op het kralen der karbouwen, bijzonder in de bergdistricten. Immers hier komt het nog steeds voor, dat deze dieren worden losgelaten in de bosschen, en de eigenaren, als sinds jaren niet meer weten, hoeveel vee zij eigenlijk bezitten. Dit geeft met civiele vorderingen dikwijls groote moeilijkheden ongeschikt, de andere hieraan verbonden bezwaren. Door mij werd der bevolking tijd gegeven, ze te kralen tot eind 1930. Al het vee, dat dan nog los liep, zou door de patrouilles worden opgespoord en neergelegd. Aanbeveling zou het verdienen tot dezen krassen maatregel over te gaan, als afschrikwekkend voorbeeld zijnde dit mijns inziens het eenige middel ter bestrijding van dit euvel. Behalve eenige ziekten onder de paarden en karbouwen was de gezondheidstoestand der veestapel zeer goed te noemen.

In verband met de groote ruines die ze vaak aan de wegen aanrichten. Niemand erkent in zulk een geval dat een karbouw of de kudde hem toebehoort. Wordt een voorbeeld gesteld met het neerschieten van een karbouw dan zal men wel tot kralen overgaan.

Altood, mijn K.R. met bezorgdheid. (n.g.g.) v. v.

Hierover sprak ik reeds in de algemeene memorie

Slavernij.

Tanden vitslaan.

Nog verscheidene malen kwamen bij mij berichten binnen, speciaal uit de bergdistricten, waaruit bleek dat deze gewoonte nog niet is uitgestorven. Waar het geheel volgens de adat is, en vroegere assistenten Resident geen termen aanwezig vonden hiervoor te straffen, werd ook door mij niet hiertoe overgegaan. Ik bepaalde mij slechts den hoofden te wijzen op het minder gewenschte hiervan.

Idem als boven, ook hier getrouwelijk overzield. (n.g.g.) v. v.

Schoolduinen.

Politieke toestanden.

Hiervoor wordt verwezen, naar de daarover gevoerde correspondentie in verband met de school Bambi-Matako.

De ze is gunstig te noemen.

Van communisme geen enkel spoor.

Niettegenstaande twee rulletjes, door de heeren georganiseerd in het aangrenzende gebied, gedurende mijn tijd in Poso. Zeer zeker is dit voor Oena Oena en Toaje te danken aan den activiteit der radja's, die geen insenging in hun bestuurszaken dulden, en in de beide andere landschappen door sendings invloed. Zoo lang er mannen werken en zooveel weten van wat er bij den inlander gaande is als Albert Kruyt, behoeven wij van dezen kant weinig te duchten.

Boschwezen. L

De ebbenhoutaankap is anders nog het eenige op het gebied van "boschwezen" wat nu nog bevredigend loopt.

A.R.

Expansieverbetering

Al hoewel, door de malaise, het laatste jaar, deze tak van bestuur minder op den voorgrond trad wordt in verband met een eventuele verbetering in den economischen toestand toch aangedrongen op het handhaven van het huidige personeel.

In het rusteloos heen en weer trekken der Ternija's kwam eenige verbetering. Door het toestaan op verzoek van kampongverhuysigen onder mijn voorgangers kon nu geëischt worden, dat de bewoners hun woonplaatsen in orde maakten. Hiertoe werkte zeer zeker ook mede, de door den huidige assistent Resident van Poso ingevoerde nieuwe regeling op de gemeente diensten. Jammer, dat deze regeling door mij niet wat langere aan den practijk getoets t kon worden.

Heeren diensten.

In totaal werd gedurende mijn verblijf in Poso per man en per jaar dertig dagen geëischt. Af te kooplen door begragen variërend tusschen 10 en 16 gulden al naar gelang de mogelijkheid, die de betrokken streek voor heerendiensten opleverde. Even voor mijn vertrek hoorde ik dat en aantal dagen en afkoop opnieuw geregeld zouden worden. Het ploegenstelsel, ingevoerd door den huidige assistent Res

Onderafdeeling Ims.

Platt mag als bekend worden beschouwd.

Dese vereenigt de administratie der vier landschapskanten. Voor wat hiernede samenhangt wordt verwezen naar de uitgebreide correspondentie tusschen assistent Resident Rose en gezaghebber. (gewezen Ims hender).

Van Juni tot en met October 1930.

Makassar, den 24en December 1930.

De 10 Rijk der Luy
generaal geg. Posto.

J. W. de Leeuw

Gesien
De Assistent Resident.

[Handwritten signature]

Gesien
P.

(w.g.) v. v. S.

2/2. 31.

125